

Beskrivelser af uddannelseselementet **Tandpleje for borgere med særlige behov**

Undervisningsår: 2025-2026

Ansvarlig: Ulla Kortegaard Bendtsen

Dansk titel: Tandpleje for borgere med særlige behov

Engelsk titel: Dental Care for Citizens with special needs

Undervisningssprog: Dansk

Placering: 5. semester

Fagtype: Obligatorisk

Antal ECTS: 13

Indhold

Uddannelseselementet vil styrke den studerendes kompetence i den tandplejefaglige professionsudøvelse gældende borgere med særlige og/ eller komplekse behov – herunder de særlige etiske og kommunikative udfordringer, der knytter sig til sundhedsfremme, forebyggelse og behandling af disse grupper. Der fokuseres på den tværprofessionelle tilgang i professionsudøvelse som et grundlæggende fundament for samarbejde, sundhedsfremme og sygdomsforebyggelse i relation til disse borgere. Lovgrundlag og indhold i tandplejeordninger for borgere med særlige behov. Patientbehandlingen på klinikken vil omfatte mere komplekse behandlingsforløb, og der indgår et større samarbejde med tandlæger.

Forløbet indeholder elementer fra fagene borgere med særlige behov, sundhedspædagogik, sociologi, psykologi, videnskabelig tilgang og metode og intern såvel som ekstern praktik.

Progressions-krav: Den studerende skal have bestået første studieår og gennemført andet studieår på uddannelsen.

Målbeskrivelser

Efter endt uddannelseselement skal den studerende kunne:

Viden

- redegøre for centrale sociologiske problemstillinger knyttet til social arv, social kapital, identitet, stigmatisering, migration og ældende samfund i relation til tandplejefaget
- redegøre for anvendelsen af det kvalitative forskningsinterview, deltagerobservationer og feltarbejde samt analysestrategi ift. den valgte problemstilling og den genererede empiri
- beskrive karakteristika for borgere med særlige behov, institutioner der varetager omsorg for dem samt lovgrundlag
- beskrive teori om tværfaglighed og tværfagligt samarbejde
- beskrive sammenhængen mellem kriterier og værdier, der ligger til grund for opfattelsen af grupper med særlige behov, og de sundhedspædagogiske interventioner der kan fremkomme i relation hertil
- redegøre for orale sundheds- og sygdomsmønstre i gruppen af borgere med særlige behov
- redegøre for karakteristika vedrørende udvalgte psykiske sygdomme, herunder de farmakologiske aspekter med betydning for oral helse og behandling af orale sygdomme
- redegøre for etiske og juridiske problemstillinger i relation til patienter/ borgere med særlige behov ved dilemmaer med valg af magtanvendelse eller omsorgssvigt i hygiejnesituationer, hvor borgeren modsætter sig plejen
- referere til reglerne for tandplejerens virksomhedsområde og vide i hvilke tilfælde, der skal henvises til tandlægen
- redegøre for tandplejeordninger gældende for borgere med særlige behov samt det lovgrundlag, der er knyttet til disse borgere.

Færdigheder

- identificere, formulere og belyse sociologiske og demografiske problemstillinger i relation til borgere med særlige behov
- transskribere interviews og tematisere det empiriske materiale
- udføre en tematisk analyse af kvalitative data med henblik på at fortolke undersøgelsesresultaterne på et basalt niveau
- udføre tandpleje på borgere med psykiske og/ eller mentale lidelser og handicaps og svækkede ældre med anvendelse af relevante hjælpemidler og under vejledning
- sikkert gennemføre procedurerne i forbindelse med lokalisering af calculus dentalis, depuration og kontrol af depuration
- sikkert stille caries og parodontitis diagnoser samt henvise patienter til tandlæge ved slimhindeforandringer
- behandle patienter med kompleks oral sygdom efter behandlingsplan udført i samarbejde med tandlæge
- foretage fyldningskorrektur under vejledning.

Kompetencer

- diskutere etiske problemstillinger i relation til forskningsprojekter baseret på kvalitative data
- vurdere og reflektere over den viden, der er opnået med de anvendte forskningsmetoder
- vurdere en fagrelevant problemstilling i relation til borgere med særlige behov samt at kunne overføre sociologiske og demografiske teorier til analyse af det fremkomne empiriske materiale
- selvstændigt initiere og etablere samarbejde med forskellige faggrupper i relation til tand- og mundsundhed, herunder udarbejde og afholde undervisning for borgere med særlige behov samt sundhedspersonale med brug af sundhedspædagogiske metoder
- identificere og kommunikere med borgere med særlige behov, herunder borgere med psykiske og/ eller mentale lidelser og handicaps om tand og mundsundhed, udføre sundhedspædagogisk virksomhed over for disse, deres pårørende og andre faggrupper involveret i omsorgen for den udsatte borger på forsvarlig etisk og juridisk vis
- begrunde valg af tandplejefaglige interventioner over for borgere med særlige behov eller komplekse behov på baggrund af praksis-, udviklings- og forskningsbaseret viden
- optage patientjournal efter Sundhedsstyrelsens retningslinjer, diagnosticere tandsygdomme, behandle efter en klinisk behandlingsplan, sundhedspædagogisk intervenere efter en handleplan i behandlingen af patienter med kompleks oral sygdom samt sammenfatte en konklusion, risiko- og prognosevurdering og planlægge opfølgning af behandlingen
- foretage vurdering af den enkelte patients cariologiske og parodontale situation og udvikling samt træffe behandlings- og/ eller henvisningsvalg, herunder i forbindelse med tandimplantater
- vurdere egne behandlingsresultater og -processer i relation til objektive kriterier, og i nødvendigt omfang foretage henvisning til en tandlæge som konsekvens af vurderingen
- vurdere en generel anamnese, og om nødvendigt foretage henvisning til tandlæge i overensstemmelse med vurderingen og i samarbejde med denne tage specielle forholdsregler
- klinisk/ radiologisk identificere og i nødvendigt omfang foretage henvisning af tilstande i mundhulen, som ligger uden for tandplejers autorisationsområde.

Undervisningsmateriale

- Jørgensen, Kim, Red.: "Kommunikation for sundhedsprofessionelle", Gad, 2012
- Andersen-Randberg, Karen: Aldringsfysiologi. Gerontologi, livet som ældre i det moderne samfund 2009. Dansk sygeplejeråd.
- Holm-Pedersen.P, Walls.A, Ship.J (2015) Textbook of Geriatric Dentistry, 3rd edition
- Wilken L. Bourdieu for begyndere. 2 udg. Samfundslitteratur. 2011,
- Robinsohn, SP: Social arv - begreb og realitet, 2003 Sociologiens kernetof 1 udg. Columbus, 2021,
- Medicinsk sociologi: Sociale relationer og helbred.3 ed. Kbh. Munksgaard 2020.

Enkeltelementer i litteraturlisten kan udskiftes, hvis en underviser finder mere egnede tekster.

Formelle krav: Forløbet ligger på tredje studieår, hvilket medfører at alle uddannelseselementer på første studieår skal være bestået, og alle elementer på andet studieår skal være gennemført.

Undervisningsformer: Forelæsning, holdundervisning, intern og ekstern praktik, selvstudium og vejledning.

Arbejdsbelastning

Kategori	Timer
Forelæsning	54
Holdundervisning	28
Kliniske øvelser	54
Ekstern praktik/ projektarbejde	56
Forberedelse	171
Eksamen	1
I alt	364

Feedbackform: Løbende feedback.

Eksamen

Indstillingsbetingelser: 80 % fremmøde til de kliniske øvelser og det eksterne praktik/ projektarbejde samt holdundervisningen. Aktiv deltagelse i den planlagte undervisning. Desuden skal den studerende have gennemført de kliniske øvelser og afleveret de opgaver, der knytter sig til uddannelseselementet, og gennemført den eksterne praktik, før den studerende kan indstilles til eksamen.

Den skriftlige eksamensopgave skrives i grupper på 2-4 studerende og skal have et omfang på 15 til 20 normalsider.

Prøveform: Mundtlig eksamen baseret på godkendt skriftlig hjemmeopgave. Den mundtlige eksamen er af en varighed på 30 min.

Prøveformsdetaljer inkl. bedømmelsesgrundlag: Mundtlig individuel eksamen baseret på skriftlig godkendt hjemmeopgave-

Hjælpemidler: Egen præsentation og noter til mundtlig eksamen. Dog Ingen brug af generativ kunstig intelligens i eksamensaktiviteten

Bedømmelsesform: 7-trins-skala

Censurform: Intern censur

Reeksamen: Prøveformen ved reeksamen svarer til elementets ordinære prøveform.

Kriterier for bedømmelse

For at opnå karakteren 12 skal den studerende kunne:

Viden

- redegøre for centrale sociologiske problemstillinger knyttet til social arv, social kapital, identitet, stigmatisering, migration og ældende samfund i relation til tandplejefaget
- redegøre for anvendelsen af det kvalitative forskningsinterview, deltagerobservationer og feltarbejde samt analysestrategi ift. den valgte problemstilling og den genererede empiri
- beskrive karakteristika for borgere med særlige behov, institutioner der varetager omsorg for dem samt lovgrundlag
- beskrive teori om tværfaglighed og tværfagligt samarbejde

- beskrive sammenhængen mellem kriterier og værdier, der ligger til grund for opfattelsen af grupper med særlige behov, og de sundhedspædagogiske interventioner der kan fremkomme i relation hertil
- redegøre for orale sundheds- og sygdomsmønstre i gruppen af borgere med særlige behov
- redegøre for karakteristika vedrørende udvalgte psykiske sygdomme, herunder de farmakologiske aspekter med betydning for oral helse og behandling af orale sygdomme
- redegøre for etiske og juridiske problemstillinger i relation til patienter/ borgere med særlige behov ved dilemmaer med valg af magtanvendelse eller omsorgssvigt i hygiejnesituationer, hvor borgeren modsætter sig plejen
- referere til reglerne for tandplejerens virksomhedsområde og vide i hvilke tilfælde, der skal henvises til tandlægen
- redegøre for tandplejeordninger gældende for borgere med særlige behov samt det lovgrundlag, der er knyttet til disse borgere.

Færdigheder

- identificere, formulere og belyse sociologiske og demografiske problemstillinger i relation til borgere med særlige behov
- transskribere interviews og tematisere det empiriske materiale
- udføre en tematisk analyse af kvalitative data med henblik på at fortolke undersøgelsesresultaterne på et basalt niveau
- udføre tandpleje på borgere med psykiske og/ eller mentale lidelser og handicaps og svækkede ældre med anvendelse af relevante hjælpemidler og under vejledning
- sikkert gennemføre procedurerne i forbindelse med lokalisering af calculus dentalis, depuration og kontrol af depuration.
- sikkert stille caries og parodontitis diagnoser samt henvise patienter til tandlæge ved slimhindeforandringer
- behandle patienter med kompleks oral sygdom efter behandlingsplan udført i samarbejde med tandlæge
- foretage fyldningskorrektion under vejledning.

Kompetencer

- diskutere etiske problemstillinger i relation til forskningsprojekter baseret på kvalitative data
- vurdere og reflektere over den viden, der er opnået med de anvendte forskningsmetoder
- vurdere en fagrelevant problemstilling i relation til borgere med særlige behov samt at kunne overføre sociologiske og demografiske teorier til analyse af det fremkomne empiriske materiale
- selvstændigt initiere og etablere samarbejde med forskellige faggrupper i relation til tand- og mundsundhed, herunder udarbejde og afholde undervisning for borgere med særlige behov samt sundhedspersonale med brug af sundhedspædagogiske metoder
- identificere og kommunikere med borgere med særlige behov, herunder borgere med psykiske og/ eller mentale lidelser og handicaps om tand og mundsundhed, udføre sundhedspædagogisk virksomhed over for disse, deres pårørende og andre faggrupper involveret i omsorgen for den udsatte borger på forsvarlig etisk og juridisk vis
- begrunde valg af tandplejefaglige interventioner over for borgere med særlige behov eller komplekst behov på baggrund af praksis-, udviklings- og forskningsbaseret viden
- optage patientjournal efter Sundhedsstyrelsens retningslinjer, diagnosticere tandsygdomme samt behandle efter en klinisk behandlingsplan, sundhedspædagogisk intervenere efter en handleplan i behandlingen af patienter med kompleks oral sygdom samt sammenfatte en konklusion, risiko- og prognosevurdering og planlægge opfølgning af behandlingen
- foretage vurdering af den enkelte patients cariologiske og parodontale situation og udvikling samt træffe behandlings- og/ eller henvisningsvalg, herunder i forbindelse med tandimplantater
- vurdere egne behandlingsresultater og -processer i relation til objektive kriterier, og i nødvendigt omfang foretage henvisning til en tandlæge som konsekvens af vurderingen
- vurdere en generel anamnese, om nødvendigt foretage henvisning til tandlæge i overensstemmelse med vurderingen og i samarbejde med denne tage specielle forholdsregler

- klinisk/ radiologisk identificere og i nødvendigt omfang foretage henvisning af tilstande i mundhulen, som ligger uden for tandplejeres autorisationsområde.